

Kampaania korraldus

RKT õiguslik regulatsioon

Jaan Kiviall

Kampaania “Kergenda koormat”

- Miks RKT?
- Miks tervishoid ja transport?
- Korraldus

Miks RKT?

ETTA (Euroopa Töötervishoiu ja Tööohutuse Agentuuri)
hinnang:

Töoga seotud **alaseljavaevused**, mis
hõlmavad nii alaseljavalu kui ka alaseljavigastusi, on
tähtis ja **üha suurenev probleem**
Euroopas.

Töoga seotud alaseljavaludest teatanud töötajate protsent

Soome 29%

Rootsi 31%

Ühendkuningriik 23%

Kreeka 44%

EL 30%

Eesti - ?

Töötajate hulk, kelle tööülesanded sisaldavad raskuste teisaldamist või liigutamist

Soome 39%

Saksamaa 29%

Rootsi 35%

Ühendkuningriik 37%

Kreeka 39%

Eesti - ?

EL hinnang kuludele TSH-st

Kuigi täpseid arve ei ole, on liikmesriikide hinnangud

kõigi tööga seotud haiguste

majanduslike **kulude** kohta **2,6...3,8%**
rahvuslikust kogutoodangust.

Need **võivad siiski olla suuremad**,
kuna tõeseid sotsiaalkulusid on raske hinnata

Hollandi uuring

Üks Hollandi uuring hindas **seljavalude kogukuludeks** ühiskonnale 1991.a **1,7%** rahvuslikust kogutoodangust, sh:

- otsesed meditsiinikulud kokku: **367,6 mlj \$**
- Sh haiglaravi kogukulud: **200 mln \$**
- kulud puudumise tõttu: **3,1 mlrd \$**
- kulud töövõime kaotuse tõttu: **1,5 mlrd \$**

Kulud Ühendkuningriigis

- **12,5%** kõigist haiguspäevadest seotud **alaseljavaevustega**,
(Rootsis 13,5%)
- 1995. a hinnati **alaseljavaevuste** tõttu **tp kadu: 4,8 mln**
- **Seljavaevused** maksavad tööandjatele **315-335 mln £**
- **Kaotatud toodangu** kulu ca **3,8 mlrd £**
- **Sotsiaaltoetuste** kuluks **1,4 mlrd £.**

- **Eestis - ?**

Miks transport ja tervishoid?

- Siin RKT suhteliselt suur,

Märkus: Transport mitte ainult transpordiettevõtetes vaid ka näiteks kaubanduses, tööstuses.

Transport

SLIC: Kuigi raske on otseselt näidata, millises tegevusvaldkonnas on suurim **risk seljavalude tekkeks**, enamvähem on kindel, et **transpordisektor on üks liidervaldkondi.**

Tervishoid

SLIC: Enam-vähem on kindel, et **tervishoiusektor** on üks esimesi valdkondi, milline kujutab endast **suurt riski seljavalu tekkeks**

Haiglad, hooldekodud

- Palju patsiente, kes ei suuda ise end liigutada.
- Inimestele ei tuleks seejures tekitada liigseid kannatusi

EL hinnang – RKT-ga tegeleb:

- Ehituses – 57%
- Kaubanduses – 39%
- Hotellid, restoranid – 36%
- **Transport** – 32%

Vajalikud toimingud

- **RA**
- **Abivahendid**
- **Koolitus** (ergonoomia, töövahendid)
- **Tegevuskava**, selle realiseerimine, sh abivahendite muretsemine, mitmesugused ennetusmeetmed, töö korraldus, (näiteks vältimaks üksi raskeid teisdamisi),
- **Tervisekontroll**, järeluste tegemine selle tulemustest, t.t.h.arsti soovistest,
- **Töötervishoiuteenused**, sh taastusravi
- **SK**
- **Koostöö**: tööandja-töötajad-AÜ-t.k.volnikud

Kampania korraldus

I Tööandjate teavitamine

II Inspekteerimine

III Teabe kogumine

IV Aruandlus

Oluline: kampania suunatud **koostööle**

Alternatiiv: tavaline riiklik järelevalvetöö

I Tööandjate teavitamine

- **Avaüritus,**
- **SLIC`i materjali** jaotamine
- **Muu teabe levitamine** (TI veebilehel, e-mailiga, kirjalikult)
- **Tööandjate** esindajate **omavaheliste kokkusaamiste** korraldamine* (Tallinn-Harju)

II Inspekteerimine

- Riskianalüüs
- Tegevuskava
- Abivahendid
- Töö korraldus
- Koolitus (ergonoomia, abivahendid, teooria, praktika)
- Tervisekontroll (kellele, korraldus, tulemused, järgnevad meetmed vastavalt t.t.h.arsti otsustele/soovitustele)
- Koostöö (tööandja, t.k.volnikud, AÜ usaldusisikud, töötajad)
- Töötervishoiuteenuste osutamine, sh taastusravi
- Sisekontroll

Inspekteerimine

Vormistamine:

- kontrollakt, soovitus
- ettekirjutus
- sanktsioonid

III Teabe kogumine, aruanne analüüsiks ja aruandeks SLIC-le

- **Vaevused**
- **Abivahendite olemasolu**
- **Võetud meetmed** kampaania käigus

IV Aruanne

- Tööinspektorite töö
- Tööandjate töö tulemused
- Võimalusel fotodega illustreeritult (tegevus, probleemid, saavutused)

PS:

- Lõpuüritus
- Hea tava konkursist osavõtt
- Edasine tegevus ...

RKT õiguslik regulatsioon

- **Töötervishoiu ja tööohutuse seadus** (TTOS)
- **Raskuste käsitsi teisaldamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded** (RKT nõuded)

Riskianalüüs (RA)

RKT nõuded § 3. **Tööandja kohustused**

(1) Tööandja peab raskuste teisaldamisega seotud töötamiskohad kujundama ja kohandama nii, et muuta need töötajale võimalikult ohutuks. Selleks ta peab:

1) **hindama riski** töötaja tervisele, arvestades **§-s 5** loetletud ohutegureid;

RH (riskihinne) = [(**massi** hinnang) + (**asendi** hinnang) + (**tingimuste** hinnang)] x **aja** hinnang

RA*

RKT nõuded § 5. **Ohutegurid**, mis võivad põhjustada terviseriski

(1) **Raskus** võib põhjustada terviseriski, kui see:

- 1) on **liiga suure massiga** või mõõtmetelt kogukas;
- 2) on kinnihaaramiseks **ebamugava kujuga**;
- 3) on **ebastabiilne** või selle sisu võib liikuda;
- 4) oma **kuju** või **konsistentsi** tõttu võib töötajat vigastada, eriti kokkupõrkel teise esemega.

RA*

(2) **Teisaldustöö** võib põhjustada terviseriski, kui:

- 1) nõutav füüsiline **pingutus** on **liiga suur**;
- 2) seda saab teha ainult **ülakeha pöörates**;
- 3) sellega võib kaasneda raskuse **äkiline liikuma hakkamine**;
- 4) seda tehakse **ebakindla** või **ebamugava kehaasendiga**.

RA*

(3) **Töötingimused** võivad põhjustada terviseriski, kui:

1) teisaldustöök **ei ole piisavalt ruumi**, eriti vertikaalsuunas;

2) **põrand** on **ebatasane või libe**, põhjustades kukkumisohtu;

3) teisaldustööd tuleb teha **erinevatel põrandavõi töötasapindadel**;

4) **jalgealune** on ebapüsiv;

5) **õhutemperatuur** või **-niiskus** ei ole teisaldustöök sobiv või puudub vajalik ventilatsioon.

RA*

(4) Teisaldustöö **korraldus** võib põhjustada terviseriski, kui:

1) teisaldustöö on **liiga sagedane** või **pikaajaline**, põhjustades suurt koormust eelkõige selgroole;

2) teisaldustööd tehakse **istudes**;

3) **puhke- või taastusaeg** on liiga **lühike**;

4) raskuse tõstmine-langetamine toimub **ebamugavas kõrguses**, nt õlavöötmetest kõrgemale või allpool põlvede kõrgust, või ebamugavas kauguses, nt kehast eemal;

5) raskust **ei saa** kandmisel **toetada vastu keha** või kui kandmise **vahemaa** on **liiga pikk**;

6) tööprotsessist johtuvatel tehnilistel põhjustel **ei saa** töötaja oma **töötempot muuta**;

7) töötaja kannab **ebasobivat riietust, jalanõusid** või kui tema muu varustus ei sobi teisaldustööks.

RA

(5) **Töötaja isikust** tulenevad omadused võivad põhjustada terviseriski, kui:

- 1) ta on **füüsiliselt nõrk** konkreetse ülesande täitmiseks;
- 2) tal **puudub** ohutuks teisaldustööks vajalik **väljaõpe**.

Tegevuskava*

TTOS § 13. Tööandja kohustused ja õigused

(1) Tööandja on **kohustatud**:

4) töökeskkonna riskianalüüsi alusel

koostama kirjaliku tegevuskava,

milles nähakse ette ettevõtte kõikidel tegevusaladel ja juhtimistasanditel korraldatavad tegevused töötajate terviseriski vältimiseks või vähendamiseks, nende ajakava, teostajad, ning eraldama selleks vajalikud vahendid;

Abivahendid

RKT nõuded § 4. Abinõud terviseriski vähendamiseks

Tööandja **peab** töötaja terviseriski vähendamiseks rakendama järgmisi abinõusid:

- 1) varustama töötaja sobivate **tehniliste abivahenditega;**

Töö korraldus

TTOS § 9. Füsioloogilised ja psühholoogilised ohutegurid

(3) Töötaja füüsilise ja vaimse ülekoormuse

vältimiseks peab tööandja kohandama töö

töötajale võimalikult sobivaks. Töökoha kujundamisel ja töö

korraldamisel peab arvestama töötaja kehalisi,

vaimseid, soolisi ja ealisi iseärasusi, tema

töövõime muutumist tööpäeva või vahetuse jooksul ning võimalikku pikaajalist üksinda töötamist.

Töö korraldus

(3¹) **Suure füüsilise** või vaimse **töökoormuse**, pikaajalises **sundasendis** töötamise või **monotoonse** töö puhul peab tööandja võimaldama tööpäeva või töövahetuse jooksul töötajale tööaja hulka arvatavad **vaheajad.**

Töö korraldus

TTOS § 13 lg1 tööandja on **kohustatud:**

6¹) **rakendama** töötaja tervisekahjustuse vältimiseks ja käesoleva seaduse §-des 6-9 loetletud töökeskkonna ohutegurite mõju neutraliseerimiseks töö- ja kollektiivlepingutes sätestatud **abinõusid**;

6²) korraldama **töötervishoiuteenuste osutamist** ja kandma sellega seotud kulud;

TTOS § 19. **Töötervishoiuteenus ja selle osutaja**

- (1) Töötervishoiuteenus on **töötervishoiuarsti, töötervishoiuõe, tööhügieeniku**, tööpsühholoogi või **ergonoomi** (edaspidi *töötervishoiuspetsialist*) tööülesande täitmine **eesmärgiga** aidata kaasa töötaja tervisele ohutu töökeskkonna loomisele, **ennetada** tööga seotud haigestumisi ning **säilitada ja edendada** töötaja **tervist ja töövõimet**.
- (3) Töötervishoiuteenuse osutaja võib osutada järgmisi töötervishoiuteenuseid:
- 3) **töötajate taastusravi** korraldamine;
  - 4) tööandja **nõustamine** töö kohandamisel töötaja võimetele ja terviseseisundile;

Töö korraldus*

RKT nõuded § 2. Üldnõuded

- (1) Tööandja peab võtma tarvitusele **töökorralduslikud ja tehnilised abinõud**, et vältida töökohas sellist teisaldustööd, millega võib kaasned a terviserisk.
- (2) Kui teisaldustööd ei saa vältida, peab tööandja võtma tarvitusele **abinõud**, et **vähendada** raskuste käsitsi teisaldamisega kaasnevat terviseriski.
- (3) Kui töötaja leiab, et vaatamata tööandja antud juhiste täpsele täitmisele osutub teisaldustöö temale siiski füüsiliselt **liiga koormavaks**, võib ta selle tegemisest **keelduda**, teatades oma otsusest tööandjale.

Töö korraldus*

RKT nõuded § 4. Abinõud terviseriski vähendamiseks

Tööandja peab töötaja terviseriski vähendamiseks rakendama järgmisi abinõusid:

- 2) võimalusel **vähendada** teisaldatava raskuse **massi**;
- 3) tagama teisaldustööks **sobiva sisekliima** ning piisava ventilatsiooni ja valgustatuse;
- 4) tagama ohutuks teisaldustööks **piisava vaba ruumi** nii töötamiskohal kui ka liikumisteedel;
- 5) **lühendada raskuse kandmisteed**;
- 6) **lühendada teisaldustöö kestust**, sealhulgas nägema ette sobivad **puhkepausid**;
- 7) korraldama töö selliselt, et töötaja saaks teisaldustööd **vaheldada füüsiliselt mittekoormavate** tööülesannete täitmisega;
- 8) andma töötajale **isikukaitsevahendid**, kui teisaldustööga kaasneb vigastusoht.

Väljaõpe, juhendamine*

TTOS § 12. Üldsätted

(2) Tööandja **ei tohi lubada tööle** asuda töötajal, kellel **puuduvad** vajalikud erialateadmised ja oskused ning **töötervishoiu-** ja tööohutusosalased **teadmised.**

Väljaõpe, juhendamine*

TTOS §13 lg 1

p 6) **teavitama töötajaid** töökeskkonnavolinike, töökeskkonnanõukogu liikmete ja töötajate usaldusisikute kaudu **ohuteguritest**, töökeskkonna **riskianalüüsi tulemustest** ning tervisekahjustuste vältimiseks rakendatavatest **abinõudest**;

Väljaõpe, juhendamine

TTOS § 13 lg1

12) tutvustama töötajale tervishoiu ja tööohutuse nõudeid ning kontrollima nende täitmist; ...

13) korraldama töötajale enne tööleasumist või töö vahetamist töökohale ja ametile vastava tööohutus- ja tervishoiualase juhendamise ja väljaõppe.

14) koostama ja kinnitama ohutusjuhendi tehtava töö ja kasutatava töövahendi kohta ...

Väljaõpe, juhendamine

RKT nõuded § 3. Tööandja kohustused

- (3) Tööandja peab töötajaid **teavitama** kõigist teisdustööga seotud **ohtudest**, sealhulgas raskuse massist ja raskuskeskme asukohast, kui raskus on ekstsentriline.
- (4) Tööandja peab tagama, et töötajaid **juhendatakse enne töötaja tööle lubamist** töökohal, kus tema tööülesannete hulka kuulub raskuste teisdamine **tehniliste abivahendite õigest kasutamisest** ja teisdamisega seotud ohtude vältimisest, arvestades §-s 5 loetletud ohutegureid, ning et nad saaksid väljaõppe õigete töövõtete kasutamise kohta.
- (5) Asjakohase juhendamise peab saama ka töötaja, kelle igapäevaste tööülesannete hulka teisdustöö ei kuulu.
- (6) Töötajate juhendamist ja väljaõpet võib läbi viia ainult tööandja määratud **pädev isik.**

Tervisekontroll

RKT nõuded § 3. Tööandja kohustused

(7) Tööandja **peab** töötajatele, kelle **terviseriski hinne** käesoleva määruse lisas toodud juhendi alusel on suurem kui **10**, korraldama **tervisekontrolli** kehtestatud korras.

Tervisekontroll

Töötajate tervisekontrolli kord

§ 2. Tööandja ülesanded töötaja tervisekontrolli suunamisel

(4) Tööandja esitab tervisekontrolli tegijale järgmised dokumendid:

2) lõike 1 punktis 1 nimetatud töökeskkonna

riskianalüüsi tulemused;

Sisekontroll (SK)

(1) Tööandja on kohustatud:

1) viima läbi süstemaatilist töökeskkonna **sisekontrolli**, mille käigus ta kavandab, korraldab ja **jälgib** töötervishoiu ja

tööohutuse olukorda ettevõttes vastavalt käesolevas

seaduses või **selle alusel kehtestatud õigusaktides** sätestatud **nõuetele**.

Töökeskkonna sisekontroll on ettevõtte tegevuse lahutamatu osa, millesse on kaasatud töötajad ja mille aluseks on töökeskkonna riskianalüüsi tulemused;

Koostöö

TTOS § 12. Üldsätted

(5) **Tööandja ja töötajad** on **kohustatud** ohutu töökeskkonna nimel tegema **koostööd**.

Selleks **konsulteerib** **tööandja** eelnevalt **töötajate, töökeskkonnavoliniku** või töötajate **usaldusisikuga** kõigis töökeskkonnaga seotud küsimustes, mis puudutavad **töökeskkonna parandamise abinõude kavandamist**, esmaabi andmise, päästetööde tegemise ja töötajate evakueerimise eest vastutavate töötajate määramist, tervishoiu ja tööohutuse alase väljaõppe kavandamist ja korraldamist ning uue tehnoloogia ja töövahendite valikut ja rakendamist. Tööandja arvestab võimaluse korral tehtud ettepanekuid ning kaasab töötajad kavandatu elluviimisesse.

Koostöö

TTOS § 16. Töökeskkonnaspetsialist

(6) Ohutu töökeskkonna loomiseks ning **töötajate töövõime säilitamiseks** teeb **töökeskkonnaspetsialist koostööd töötajatega** ning **töökeskkonnavoliniku**, töökeskkonnanõukogu, **töötajate usaldusisiku** ja töötervishoiuteenuse osutajaga.

Lõpetuseks

- **Koostöö**
- Selgitada probleemid, puudused, võimalused töötingimuste parendamiseks
- Fikseerida tehtu, teavitada
- Hea tava konkurss

LÖPP

Aitäh kuulamast!

Jõudu tööle!

